Evropský parlament
2014-2019

Dokument ze zasedání

B8-0682/2017

11.12.2017

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

v souladu s čl. 123 odst. 2 jednacího řádu

o situaci v Afghánistánu
(2017/2932(RSP))

Sabine Lösing, Takis Hadjigeorgiou, Neoklis Sylikiotis, Stelios Kouloglou, Kostadinka Kuneva, Dimitrios Papadimoulis, Eleonora Forenza, Sofia Sakorafa, Paloma López Bermejo, Merja Kyllönen, Lola Sánchez Caldentey, Estefanía Torres Martínez, Tania González Peñas, Xabier Benito Ziluaga, Miguel Urbán Crespo
za skupinu GUE/NGL

B8-0682/2017

Usnesení Evropského parlamentu o situaci v Afghánistánu
(2017/2932(RSP))

Evropský parlament,

– s ohledem na své předchozí zprávy a usnesení o Afghánistánu,

– s ohledem na novou strategie EU v Afghánistánu, kterou přijala Rada Evropské unie dne 16. října 2017,

– s ohledem na závěry Rady ze dne 18. července 2016,

– s ohledem na jmenování nového zvláštního vyslance EU pro Afghánistán Rolanda Kobii dne 1. září 2017 a na jeho návštěvu této země ve dnech 25.–26. října 2017,

– s ohledem na setkání v rámci dialogu o lidských právech EU-Afghánistán na místní úrovni dne 1. června a 30. listopadu 2016,

– s ohledem na rozhodnutí ministrů zahraničních věcí členských států EU ze dne 27. května 2013 o prodloužení policejní mise EU v Afghánistánu (EUPOL) do 31. prosince 2014 a na rozhodnutí Rady ze dne 23. června 2014 v zásadě souhlasit s prodloužením mise EUPOL do konce roku 2016,

– s ohledem na prohlášení žalobkyně Mezinárodního trestního soudu (ICC) Fatou Bensoudové ze dne 3. listopadu 2017 o tom, že se rozhodla požádat o soudní povolení k zahájení vyšetřování situace v Islámské republice Afghánistán,

– s ohledem na rezoluce Rady bezpečnosti OSN o Afghánistánu, včetně rezoluce č. 2189 ze dne 12. prosince 2014,

– s ohledem na výroční zprávu Podpůrné mise OSN v Afghánistánu (UNAMA) o ochraně civilního obyvatelstva v ozbrojeném konfliktu za rok 2016,

– s ohledem na misi Rozhodná podpora (RSM) navazující na misi NATO v Afghánistánu, která zahájila činnost dne 2. ledna 2015,

– s ohledem na dvoustrannou dohodu USA-Afghánistán o bezpečnosti (BSA) a dohodu NATO-Afghánistán o statusu ozbrojených sil (NATO SOFA), které byly obě podepsány dne 30. září 2014,

– s ohledem na novou strategii USA v Afghánistánu, kterou představil prezident Trump dne 21. srpna 2017,

– s ohledem na mezinárodní konferenci dárců pomoci, kterou uspořádala EU dne 5. října 2016 v Bruselu („bruselská konference o Afghánistánu“), a na (obnovený a aktualizovaný) dokument přijatý na této konferenci „Dosahování soběstačnosti prostřednictvím rámce vzájemné odpovědnosti (SMAF)“),

– s ohledem na prohlášení EU-Afghánistán o otázkách migrace „Společná cesta kupředu“ vydané dne 5. října 2016 a na první setkání společné pracovní skupiny konané v listopadu 2016,

– s ohledem na zprávu organizace Amnesty International „Afghánistán: z donucení znovu v ohrožení: žadatelé o azyl jsou navraceni z Evropy do Afghánistánu“, zveřejněnou dne 5. října 2017,

– s ohledem na přistoupení Afghánistánu ke Světové obchodní organizaci v červenci 2016,

– s ohledem na umístění Afghánistánu na posledních místech indexu lidského rozvoje uveřejněného ve zprávě o Rozvojovém programu OSN (UNDP) za rok 2015 (171. ze 187 zemí),

– s ohledem na národní akční plán pro ženy v Afghánistánu (NAPWA),

– s ohledem na čl. 123 odst. 2 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že se výrazně zhoršila celková bezpečnostní situace v Afghánistánu; vzhledem k tomu, že v globálním mírovém indexu za rok 2017 hodnotícím bezpečnost v jednotlivých zemích světa se Afghánistán umístil na předposledním místě; vzhledem k tomu, že nové vlny útoků Tálibánu v posledních měsících a proniknutí ISIL do Afghánistánu vedoucí k bezprecedentním útokům v Kábulu a v provinciích na severu a východě země odřízly až třetinu afghánského území a 25 % jeho obyvatelstva od služeb státní správy;

B. vzhledem k tomu, že výroční zpráva UNAMA o ochraně civilního obyvatelstva v ozbrojeném konfliktu za rok 2016 uvádí nejvyšší počet obětí od roku 2009 a 11 418 civilních obětí; vzhledem k tomu, že podle dostupných zpráv přišlo o život již více než 25 000 afghánských civilistů a ještě více jich utrpělo zranění;

C. vzhledem k tomu, že žalobkyně ICC Fatou Bensoudová požádala o soudní povolení k zahájení vyšetřování zločinů, k nimž mělo dojít v souvislosti s ozbrojeným konfliktem v zemi od roku 2003; vzhledem k tomu, že v průběhu let sbírala důkazy o válečných zločinech a zločinech proti lidskosti páchaných Tálibánem, afghánskou policií a tajnými službami a armádou Spojených států a CIA, které sahají od útoků na humanitární vojáky přes nasazování dětských vojáků až po mučení zadržených osob, včetně jejich zadržování na „černých místech“ v některých členských státech, konkrétně v Polsku, Litvě a Rumunsku;

D. vzhledem k tomu, že nová administrativa Spojených států posílila své vojenské síly v Afghánistánu na více než 14 000 vojáků; vzhledem k tomu, že strategie prezidenta Trumpa v Afghánistánu je otevřeným závazkem, v jehož rámci bude o stažení vojsk rozhodnuto podle podmínek na místě, přičemž pro ukončení vojenské intervence USA nestanovuje žádné lhůty;

E. vzhledem k tomu, že Afghánistán je zemí s nejvíce útoky prováděnými prostřednictvím dronů na světě a nová pravidla Spojených států pro nasazování dronů zvyšují rizika pro civilisty; vzhledem k tomu, že útoky a odvetné útoky způsobují značné ztráty na

životech;

F. vzhledem k tomu, že v důsledku nedávného rozhodnutí Spojených států o zesílení leteckých útoků a operací speciálních jednotek hrozí další zvyšování počtu civilních obětí a mrtvých; vzhledem k tomu, že afghánské a americké vojenské orgány slíbily vyšetření smrti 13 civilistů při operaci NATO v severním regionu Kundúz, nicméně neuvedly žádné další podrobnosti; vzhledem k tomu, že po leteckém útoku jednotek USA na nemocnici Médecins Sans Frontières v Kundúzu v říjnu 2015, při němž bylo zabito nebo zraněno nejméně 42 zaměstnanců a pacientů, nebylo proti osobám, které jsou za útok odpovědné, vzneseno obvinění;

G. vzhledem k tomu, že podle údajů OSN zveřejněných minulý měsíc vzrostl v důsledku leteckých útoků za prvních devět měsíců roku 2017 počet civilních obětí o 52 % oproti stejnému období loňského roku, na 205 mrtvých a 261 raněných; vzhledem k tomu, že za většinu civilních obětí (podle údajů UNAMA přibližně za 60 %) nesou odpovědnost Tálibán a další ozbrojené povstalecké skupiny;

H. vzhledem k tomu, že v roce 2016 bylo vysídleno 600 000 osob a celkový počet vnitřních uprchlíků tak dosáhl 1,5 milionu; vzhledem k tomu, že 9,3 milionu Afghánců zoufale potřebuje humanitární pomoc a 9 milionů osob má omezený nebo nemá žádný přístup k základním zdravotním službám; vzhledem k tomu, že v roce 2016 uprchly 3 miliony lidí do Pákistánu nebo Íránu a 1 milion lidí se vrátil domů;

I. vzhledem k tomu, že prohlášení EU-Afghánistán „Společná cesta kupředu“ bylo vydáno jako nástroj podmiňující pomoc zpětným přebíráním afghánských státních příslušníků v EU a bylo schváleno bez souhlasu Evropského parlamentu, neboť neexistuje formální dohoda EU o zpětném přebírání; vzhledem k tomu, že Afghánci jsou druhou největší skupinou žadatelů o azyl v EU; vzhledem k tomu, že členské státy vystavují nebezpečí tisíce afghánských žadatelů o azyl, včetně nezletilých osob bez doprovodu, když je násilně vrací do země, kde jim hrozí vážné riziko mučení, únosů, smrti a dalších forem porušování lidských práv; vzhledem k tomu, že podle zprávy organizace Amnesty International z října 2017 je navracení afghánských migrantů nezákonné;

J. vzhledem k tomu, že celková výše pomoci, kterou od roku 1992 poskytli USA, EU a její členské státy a další mezinárodní dárci, činí 130 miliard USD; vzhledem k tomu, že tento objem je srovnatelný s Marshallovým plánem pro Evropu; vzhledem k tomu, že humanitární pomoc pro Afghánistán v roce 2017 činila 30,5 milionu EUR a za posledních deset let její výše dosáhla 756 milionů EUR; vzhledem k tomu, že hospodářství nicméně zůstává silně poškozené a závislé na zahraniční pomoci;

K. vzhledem k tomu, že Afghánské národní bezpečnostní síly (ANSF) se ukázaly být velmi nákladné; vzhledem k tomu, že EU ani ostatní členové mezinárodního společenství nepřijali dlouhodobý závazek k financování rozpočtu ANSF; vzhledem k tomu, že ani s plánovaným snížením počtu zaměstnanců nebude afghánská vláda schopna zajistit potřebné finanční prostředky; vzhledem k tomu, že to může vést k nebezpečné situaci, kdy by mohly silně vyzbrojená a militarizovaná policie a armáda hledat alternativní zdroje příjmů;

L. vzhledem k tomu, že 80 % afghánských dětí navštěvuje školu; vzhledem k tomu, že pro dívky patří Afghánistán stále mezi nejhorší místa pro získání vzdělání; vzhledem

k tomu, že počty absolventů škol a odhadovaná vnitrostátní míra gramotnosti dospělých občanů ve věku 15 a více let jsou nadále velmi nízké;

M. vzhledem k tomu, že výrazně narůstá pěstování máku a obchod s opiem, mezi lety 2015 a 2016 o 43 %;

N. vzhledem k tomu, že v návaznosti na doporučení MMF a dalších aktérů zavedla afghánská vláda řadu přísných neoliberálních reforem, včetně paušální daně, a snížila cla na dovážené zboží ze 43 % na 5,3 %; vzhledem k tomu, že tyto reformy nepřinesly významnější nárůst státních příjmů, což zapříčinilo schodek rozpočtu a obchodní bilance;

O. vzhledem k tomu, že „komplexní přístup“ Severoamerické aliance selhal, neboť vedl k podřízení rozvojové pomoci politickým a vojenským cílům; vzhledem k tomu, že tento přístup může z některých civilních aktérů činit v očích povstalců účastníky konfliktu;

P. vzhledem k tomu, že po skončení jednání bylo zahájeno provádění mírové dohody mezi afghánskou vládou a skupinou Hezbe Islámí;

Q. vzhledem k tomu, že před nadcházejícími parlamentními a prezidentskými volbami pokročila afghánská vláda s volební reformou – na konci roku 2016 přijala nový volební zákon a jmenovala nové členy volebních orgánů; vzhledem k tomu, že v zemi zůstávají hluboce zakořeněny podvod a korupce; vzhledem k tomu, že EU podpořila plán provádění projektu UNDP s tím, že poskytne poradenství; avšak vzhledem k tomu, že pro posouzení demokratizace země bude mít klíčový význam inkluzivní, transparentní a důvěryhodný průběh voleb;

1. poukazuje na to, že ani po šestnáctileté intervenci pod vedením Spojených států a Severoamerické aliance, která si vyžádala mnoho obětí, stále není zaručena soběstačnost a svrchovanost afghánského státu a bezpečnost v této zemi se nadále zhoršuje; zdůrazňuje, že tato vojenská přítomnost, a zejména ofenzivní operace, část konfliktu ještě rozdmýchávají; proto žádá stažení veškerých vojsk EU, NATO a USA, neboť tento konflikt nelze vyřešit vojenskou cestou;

2. podotýká, že žalobkyně Mezinárodního trestního soudu Fatou Bensoudová navrhla, aby tento soud vyšetřil válečné zločiny a porušování lidských práv, a je přesvědčen, že by mělo proběhnout také další nezávislé vyšetřování pod záštitou OSN, včetně mimosoudního zabíjení drony, s cílem skoncovat s kulturou beztrestnosti, což je klíčovým prvkem stabilizačního procesu v Afghánistánu, a vybudovat důvěru veřejnosti;

3. je hluboce znepokojen postojem administrativy USA a jejím odmítnutím spolupracovat s OSN na včasném stažení všech vojsk; odmítá jakékoli další nasazování vojenských sil;

4. vyzývá EU, aby podporovala afghánskou vládu na cestě ke komplexnímu a inkluzivnímu mírovému procesu a procesu usmíření, který bude Afghánistán řídit a za nějž ponese odpovědnost, s aktivním zapojením celé občanské společnosti a všech stran konfliktu včetně bojovníků, povstalců a vojenských skupin – přistoupí-li na příměří –,

neboť je to jediná možnost, jak dosáhnout trvalého řešení konfliktu;

5. vyzývá k přeměně EUPOL Afghánistán na misi podporující proces odzbrojení, demobilizace a reintegrace do společnosti pod afghánským vedením, mimo jiné s cílem co nejrychleji demobilizovat jednotlivé milice a snížit počet zaměstnanců ANSF; vyzývá EU, aby odzbrojení a demobilizaci bývalých povstalců a jejich opětovné začlenění do společnosti pod afghánským vedením aktivně podporovala; vyzývá EU a NATO, aby podporovaly a dostatečně financovaly úsilí o odminování Afghánistánu;

6. zdůrazňuje potřebu inkluzivní regionální spolupráce, jejímž cílem by byla podpora dlouhodobého míru, stability a bezpečnosti v širším regionu; podporuje nový přístup k bezpečnostní situaci v Afghánistánu a v sousedních zemích, který by měl podobu mnohostranného fóra pro dialog a jednání mezi dotčenými zeměmi a regiony, v jehož rámci by se projednávaly závazky týkající se politických, bezpečnostních, sociálních, ekonomických, environmentálních a lidskoprávních otázek; zdůrazňuje, že toto fórum by mohlo předznamenávat nový, konstruktivní přístup založený na odpovědnosti, sebeurčení a povinnostech států vůči svým občanům a vůči sobě navzájem; zdůrazňuje, že toto fórum by mělo být iniciováno ve spolupráci s Organizací islámské spolupráce a OSN;

7. je přesvědčen, že součást řešení tvoří práva žen, a vítá iniciativy zaměřené na zajištění prominentní úlohy žen ve všech fázích mírového procesu a procesu usmíření, neboť v Afghánistánu není možné dosáhnout stability, dokud nebudou ženy požívat plných práv v politickém, sociálním a ekonomickém životě;

8. konstatuje, že nebyl zaznamenán významný pokrok v oblasti lidských a základních práv, zejména pokud jde o ženy a dívky v Afghánistánu; je hluboce znepokojen skutečností, že ženy v Afghánistánu jsou podle práva šaría nadále obětí diskriminace, násilí, sexuálního zneužívání a znásilňování; vyzývá vládu, aby dále prováděla národní akční plán pro ženy s odpovídajícími finančními prostředky a zákon o odstranění násilí na ženách a Úmluvu OSN o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW);

9. vybízí afghánskou vládu, aby se zavázala k vytvoření nezávislého soudnictví a aby zaručila svobodu tisku;

10. vyzývá afghánské orgány, aby všechny rozsudky smrti změnily na mírnější tresty a aby znovu zavedly moratorium na výkon trestu smrti s cílem dosáhnout jeho trvalého zrušení; rovněž vyzývá afghánskou vládu, aby skoncovala se všemi formami mučení a zneužívání, zejména ve věznicích;

11. je znepokojen vysokou mírou nezaměstnanosti, zejména mezi mladými Afghánci, nedostatečným přístupem k lékařské péči, špatným stavem zdravotnictví a skutečností, že více než polovina obyvatel žije v chudobě; zdůrazňuje, že je třeba, aby se strategie EU v Afghánistánu zaměřovala především na rozvojovou politiku, zejména ve venkovských oblastech, kde žije většina obyvatelstva, a na zmírňování chudoby, a aby svázala rozvojovou pomoc s budováním veřejné infrastruktury v Afghánistánu s cílem vytvořit naléhavě potřebná pracovní místa a zbavit tak zemi závislosti na zahraničních dárcích;

12. je přesvědčen, že smlouva o budování státu v Afghánistánu a občanská charta, jeden

z pěti národních prioritních programů, pomáhají navazovat na úsilí o rozvoj veřejné infrastruktury a služeb pro všechny, avšak nepostačují z hlediska soběstačnosti, neboť na druhé straně jsou odevzdávána soukromému sektoru prvky, které by měly být hlavní součástí vládní politiky, nebo jsou taková opatření doporučována v plánu řízení veřejných financí (PFMR II) a v navazujícím pětiletém plánu zlepšení fiskální výkonnosti (FPIP); doporučuje zavedení vyšších celních sazeb s cílem chránit hospodářství země a současně podpořit možnosti vývozu;

13. vítá zákon zakazující nábor dětí do ANSF a návrh zákona na ochranu dítěte a vybízí k jejich urychlenému uplatňování;

14. je nadále znepokojen nízkou dosavadní úspěšností opatření na postupné ukončení pěstování opia v Afghánistánu; požaduje, aby byly vytvořeny schůdné alternativy obživy a přijata opatření s cílem zlepšit životní podmínky obyvatel ve venkovských oblastech obecně; v této souvislosti vítá podporu, již EU poskytuje regionálnímu programu UNODC pro Afghánistán a sousední země; naléhá na afghánské úřady a všechny ostatní dotčené strany, aby bojovaly s mezinárodním organizovaným zločinem a pašováním drog;

15. vyzývá členské státy, aby okamžitě zastavily deportace zpět do Afghánistánu a aby legalizovaly situaci afghánských žadatelů o azyl, neboť za daných okolností je zřejmé, že Afghánistán není bezpečnou zemí; vyzývá EU a členské státy, aby upustily od podmiňování pomoci navracením a externalizací kontrol na hranicích EU;

16. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedkyni Komise, vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, vládám a parlamentům členských států, vládě a parlamentu Afghánistánu, Radě Evropy, Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, OSN a NATO.